

8. Нюансы микробоценоза половых органов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://med.uni.com/Microbiologi/rep/123/17-34.html>.

9. Статистика: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖДТУ, 2009. – 292 с.

10. Турченко М. О. Встановлення ціни на новий товар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/1151051339775/marketing>.

Было проведено микробиологическую оценку контаминации смывов с шейки матки исследуемых кобыл и дальнейшая предложена дальнейшая схема исследований.

Экономическая целесообразность, кобылы, осеменение.

Was conducted microbiological contamination assessment swabs from the cervix and examined mares with proposed scheme of further researches.

Economic feasibility, mares, insemination.

УДК 619:616.995.1

ЗБИТОК ВІД ЗМІШАНОЇ ІНВАЗІЇ КОРІВ, ВИКЛИКАНОЇ ФАСЦІОЛАМИ, ПАРАМФІСТОМАМИ, ДИКРОЦЕЛІЯМИ Й СТРОНГІЛЯТАМИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ

***О. В. Кручиненко, кандидат ветеринарних наук,
Полтавська державна аграрна академія***

Наведено результати впливу змішаної інвазії, викликані фасціолами, парамфістомами, дикроцеліями й стронгілятами органів травлення на молочну продуктивність корів. Встановлено, що змішана інвазія спричинює економічний збиток господарству, що в розрахунку на одну інвазовану тварину становить 756 грн. У корів знижуються надої молока на 10,3 %, що негативно впливає на показники господарської діяльності.

Змішана інвазія, велика рогата худоба, збиток

Паразитарні хвороби продовжують здійснювати значний вплив на економіку тваринництва [2, 6, 7]. Найпоширенішими гельмінтозами у великої рогатої худоби є фасціольоз, парамфістомоз, дикроцеліоз і стронгілятози органів травлення [1].

Численними дослідженнями встановлено, що довготривале паразитування окремих паразитів і декількох видів одночасно призводить до глибоких та стійких порушень обміну речовин, які проявляються відставанням у рості, втратою продуктивності, зниженням племінної цінності, а й іноді загибеллю тварин [1, 4].

У великої рогатої худоби паразитарні хвороби часто діагностують у вигляді змішаної (асоційованої) інвазії, за якої патогенний вплив на організм тварин збільшується, що відбивається на їх продуктивності.

Так, змішана інвазія, викликана фасціолами й стронгілятами органів травлення, наносить значні економічні збитки господарствам. Зокрема, у корів знижувалися надої на 10,6 %, а у молодняка великої рогатої худоби приріст маси тіла на 45,36 %, що негативно відображалося на економічних показниках господарської діяльності [5].

Метою роботи було визначення економічних збитків від змішаної інвазії корів, спричиненої фасціолами, парамфістомами, дикроцеліями й стронгілятами органів травлення.

Матеріали і методи дослідження. Вплив спонтанної змішаної інвазії на молочну продуктивність корів вивчали протягом 5 місяців у господарстві ТОВ «Джерело» МТФ с. Івашки Полтавського району. За результатами гельмінтокопроовоскопічних досліджень тварин розділили на дві групи: дослідну та контрольну. З цією метою підібрали корів-аналогів по 10 голів із урахуванням їхнього віку, маси тіла, фізіологічного стану та періоду отелення. Корови дослідної групи були спонтанно інвазовані фасціолами, парамфістомами, дикроцеліями й стронгілятами органів травлення. Корови контрольної групи були вільними від гельмінтів.

Утримання та раціон годівлі дослідної та контрольної груп корів у ТОВ «Джерело» МТФ с. Івашки був однаковим (табл. 1).

1. Раціон годівлі корів

№ п/п	Зимовий період		Осінній період	
1.	Солома	2 кг	1.	Зелена маса кукурудзи 30 кг
2.	Сіно	2 кг	2.	Солома 1 кг
3.	Силос	20 кг	3.	Силос 10 кг
4.	Сінаж	10 кг	4.	Дерть різна 3 кг
5.	Жом	5 кг	5.	Шрот соняшниковий 1 кг
6.	Маляс	0,8 кг	6.	Сіль 0,1 кг
7.	Дерть різна	3 кг		
8.	Шрот соняшниковий	2 кг		
9.	Сіль	0,1 кг		

У дослідній та контрольній групах щомісячно проводили облік молочної продуктивності корів протягом 5 місяців з листопада 2011 по березень 2012 р.

Отримані результати обробили статистично [3].

Результати дослідження та їх аналіз. За копроовоскопічного дослідження корів виявляли яйця парамфістом, дикроцелій, фасціол та стронгілят органів травлення. У контрольної групи EI=100 %. Інтенсивність інвазії була різною: парамфстомами $5,3 \pm 0,8$, дикроцеліями – $1,2 \pm 0,11$, фасціолами – $3,3 \pm 1,1$ і стронгілятами органів травлення $7,9 \pm 0,91$ екз. яєць в 1 г фекалій. За результатами проведених досліджень встановлено, що за весь час експерименту середня продуктивність вільних від інвазії корів становила $12,3 \pm 0,3$ кг, а інвазованих – $11,04 \pm 0,4$ кг (табл. 2). Від однієї здорової корови за 150 днів спостережень було отримано 1845 кг молока, а від інвазованих фасціолами, парамфістомами, дикроцеліями й стронгілятами органів травлення – 1656 кг, що на 189 кг менше. На період проведення досліджень реалізаційна

ціна 1 ц молока становила 400 гривень. Таким чином, сума недоотриманої молочної продукції за п'ять місяців спостережень склала $189 \times 4,0 = 756$ грн.

2. Вплив змішаної інвазії, викликаної фасціолами, парамфістомами, дикроцеліями й стронгілятами органів травлення (n=10)

Місяць	Кількість молока, кг помісячно	
	дослідна	контрольна
Листопад	12,7±1,4	12,9±0,9
Грудень	11,9±1,3	13,1±0,8
Січень	10,8±1,2	12,6±1,5
Лютий	10,1±1,04	11,5±1,01
Березень	9,7±0,9	11,2±1,3
В середньому	11,04±0,4	12,3±0,3

Збиток від зниження молочної продуктивності тварин внаслідок їх захворювання фасціольозом, парамфістомозом, дикроцеліозом і стронгілятозом органів травлення визначали за формулою:

$$З_3 = M \times (Вз - Вхв) \times T \times Ц, \text{ де}$$

M – кількість захворілих тварин (ялових маток), гол.;

Вз і Вхв – середньодобова кількість продукції (молока, м'яса) одержана відповідно від здорових та хворих тварин в розрахунку на одну голову, кг;

T – тривалість спостереження за зміною продуктивності тварин (період карантину, неблагополуччя, перехворювання), днів;

Ц – закупівельна ціна одиниці продукції, грн.

$$З_3 = 10 \times (12,3 - 11,04) \times 150 \times 4 = 7560 \text{ грн.}$$

Висновки

Таким чином, змішана інвазія, викликана фасціолами, парамфістомами, дикроцеліями й стронгілятами органів травлення, спричинює значний економічний збиток господарству, що в розрахунку на одну інвазовану тварину становить 756 грн. У корів знижуються надої молока на 10,3 %, що негативно впливає на показники господарської діяльності.

Перспективами подальших досліджень є визначення попереджених економічних збитків внаслідок проведення лікування хворих тварин.

Список літератури

1. Дахно І. С., Клименко О. С. Ефективність деяких антгельмінтиків при змішаних паразитозах великої рогатої худоби / І. С. Дахно, О. С. Клименко // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: 36. наук, праць ХДЗВА. – Х., 2006. – Вип. 13 (38). – С. 289-294.
2. Дахно І. С. Епізоотологія, патогенез, етіотропна та імунокоригуюча терапія при фасціольозі і дикроцеліозі жуйних тварин: автореф. дис. доктора вет. наук: спец. 03.00.18 / І. С. Дахно. – Х., 2001. – 36 с.
3. Лапач С. Н. Статистические методы в медико-биологических исследованиях с использованием Excel / С. Н. Лапач, А. В. Чубенко, П. Н. Бабич. – К. : Морион, 2000. – 320 с.
4. Мазанний О. В. Фасціольозно-парамфістоматозна інвазія великої рогатої худоби (особливості епізоотології, діагностика та заходи боротьби): автореф. дис. канд. вет. наук: спец. 16.00.11 / О. В. Мазанний. – К., 2006. – 20 с.
5. Сафиуллин Р. Т., Хромов К. А. Ущерб от смешанной инвазии коров и молодняка крупного рогатого скота, вызванной фасциолами и стронгилятами пище-

варительного тракта / Р. Т. Сафиуллин, К. А. Хромов // Российский паразитологический журнал. – 2009. – №2. – С. 81-85.

6. Терапевтична та економічна ефективність комбітрему на ранній стадії фасціольозної інвазії корів / І. С. Дахно, Г. П. Дахно, О. В. Кручиненко та ін. // Ветеринарна медицина України. – 2004. – №8. – С. 17-19.

7. Эффективность некоторых антигельминтиков при смешанных трематодозах крупного рогатого скота / С. Ш. Абдулмагомедов, А. А. Рашидов, А. Д. Алиев и др. // Российский паразитологический журнал, 2009. – № 3. – С. 90-92.

Приведены результаты влияния смешанной инвазии, вызванной фасциолами, парамфистомами, дикроцелиями и стронгилятами органов пищеварения на молочную продуктивность коров. Установлено, что смешанная инвазия вызывает экономический ущерб хозяйству, что в расчете на одно инвазированное животное составляет 756 грн. У коров снижаются надои молока на 10,3 %, что негативно влияет на показатели хозяйственной деятельности.

Смешанная инвазия, крупный рогатый скот, ущерб

The results of the impact of mixed infestations caused by Fasciola, Paramphistoma, Dicrocoeliya and gastro-intestinal strongylates of milk production in cows. Established that mixed infestation causes economic damage economy that per infested animal is 756 грн. In cows reduced milk yield by 10.3 %, which negatively affects the performance of business.

Mixed infestation, cattle, damage

УДК 619:616.995.132.6

ОСОБЛИВОСТІ ЕПІЗООТОЛОГІЇ БАБЕЗІОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

М. П. Прус, доктор ветеринарних наук, професор

В. В. Лець, аспірантка*

Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи

Наведено результати вивчення сезонної динаміки захворювання великої рогатої худоби на бабезіоз у Чернігівській області. Встановлена пряма залежність рівня інвазованості тварин збудниками бабезіозу від оптимальних умов навколишнього середовища для розвитку кліщів-переносників.

Велика рогата худоба, бабезіоз, інвазованість, сезонність.

Скотарство в Україні, незважаючи на фінансову скруту, залишається однією з провідних галузей тваринництва. Серед важливих чинників, які стримують розвиток цієї галузі, є, зокрема, протозоози. Найбільш підступним захворюванням виявляється бабезіоз великої рогатої худоби, збудники якого передаються пасовищними кліщами на різних стадіях їх метаморфозу. Останні дуже широко поширені на території Північної України, чому сприяють сприятливі природні умови для їх розвитку [5].

---

*Науковий керівник – доктор ветеринарних наук, професор М. П. Прус